

In Zürich, Zwitserland, wordt in pilotprojecten geëxperimenteerd met een combinatie van kleuteronderwijs en basisschool. Kinderen van 4 tot 7 zitten samen in gemengde klassen waarin ieder kind zich in zijn eigen tempo kan voorbereiden op de overstap naar de basisschool.

DOOR: REGINA KESSELING – 'Ik ga naar de Grundstufe, niet naar de kleuterschool.' Deze trotse uitspraak van de 5 jaar oude Susanna heeft betrekking op een pilotproject in het kanton van Zürich. De twee jaar voorbereidend onderwijs maken onderdeel uit van elf jaar verplichte scholing. In de Grundstufe zijn deze twee jaar nu gecombineerd met het eerste jaar basisonderwijs. Kinderen van 4 tot 7 jaar gaan samen in gemengde klassen naar school. De meeste van deze kinderen blijven drie jaar in deze klas totdat ze de overgang maken naar de basisschool.

Kinderen kunnen de overgang naar het basisonderwijs na twee of zelfs na vier jaar maken, afhankelijk van hun ontwikkelingsniveau. De Grundstufe gaat uit van de verschillende vaardigheden van kinderen. De leerdoelstellingen van de traditionele kleuterklas gelden ook voor de Grundstufe. Kinderen krijgen les van een team van een kleuterleidster en een basisschoolleerkracht. Beiden geven tegelijkertijd ongeveer een halfuur per dag les.

Een goede start van de dag

Om kwart over acht vliegen de deuren open. Jongens en meisjes druppelen naar binnen. Bij de garderobe hebben ze hun schoenen al ingeruild voor slippers. Deze zijn versierd met figuurtjes van alle kleuren en maten en bungelen bij elke stap heen en weer. 'Goede morgen mevrouw Müller', zegt de vierjarige Daniel terwijl hij zijn hand uitsteekt en verlegen richting de grond kijkt. Hij is veertien maanden geleden voor het eerst naar school geweest, samen met veertien andere kinderen.

Twee Grundstufe-klassen zijn hier in Matenhof gecombineerd. Dit is een unieke situatie in de stad en het kanton Zürich. De klaslokalen zijn aangepast en de leerkrachten zijn ervan overtuigd dat de gezamenlijke lessen voor zowel hen als de kinderen goed uitpakken. 'We besparen materiaal en werken in een groter team

samen', aldus Laura Papacella. Sinds drie jaar werkt ze als leerkracht op deze locatie en ze vindt het verrijkend om samen met haar collega's voor zo'n grote groep te zorgen.

Het slaan van de klok kondigt het begin van de lesdag aan. Vierendertig kinderen, twee leerkrachten en een onderwijsassistent zitten samen in een kring. De oudere kinderen zijn er nog niet omdat de kinderen die volgend jaar naar de basisschool overstappen aparte gymmen zwemlessen volgen.

Het duurt eventjes voordat alle kinderen stil zijn en opletten maar zodra onderwijsassistent Anna Kunz op de snaren van haar gitaar pingelt luisteren de kinderen aandachtig. Dan komt het ochtendritueel. Er liggen twee hoepels midden in de kring. Eén jongen en één meisje moeten de hoepels op de grond laten draaien en twee klasgenootjes kiezen om zo vaak mogelijk in en uit de hoepel te springen voordat deze plat op de grond valt. Ondertussen wordt er door de andere kinderen in de kring uitbundig geteld en gezongen.

Nadat vrijwel alle kinderen de hoepel hebben gedraaid of in en uit gesprongen zijn, worden hun namen geklapt; 'goe-de-mor-gen Aa-ron', zegt Anna Kunz terwijl ze haar handen klappt op elke lettergreep. 'Wie wil er proberen?' vraagt ze en bijna alle handen gaan omhoog. Yasmina klappt 'goe-de-mor-gen, E-mi-li-a-na'. Zo zijn ze een halfuur bezig – tellen, klappen op lettergrepen, elkaars namen opnoemen, springend en luisterend naar de anderen – een levendige en actieve manier om de dag te beginnen terwijl er ook geleerd wordt tijdens dit proces.

Diversiteit

In dit gedeelte van Zürich wonen families met verschillende sociale achtergronden, meestal in coöperatieve woningen. Veel kinderen spreken thuis een andere taal dan op school. Ook deze multiculturele spreiding ervaren de leerkrachten als verrijkend.

De verschillen in ontwikkeling tussen vierjarigen die voor het eerst naar school gaan zijn groot en daarmee een uitdagende taak voor de leerkrachten. Volgens Laura Papacella is de Grundstufe echter een goede oplossing om op een opbouwende manier om te gaan met de variëteit van niveaus in de klas. 'Leeftijdgemengde klassen en de soepele overgang tijdens de drie jaren in de Grundstufe geven kinderen de mogelijkheid om op hun eigen tempo hun eigen kwaliteiten te ontwikkelen.' Luzia is net zes geworden en zit met haar leeftijdgenootjes in de tussengroep. Ze is echter heel erg geïnteresseerd in de rekenopdrachten die de kinderen uitvoeren die de volgende zomer over zullen stappen naar de basisschool.

Als het welkomstritueel voorbij is, gaan de kinderen met hun leerdoosje aan tafel zitten. Terwijl Luzia's leeftijdgenoten patronen maken, figuren kleuren en puzzeltjes leggen, staart zij naar een pagina vol met cijfers en sommen. 'Na de herfstvakantie moeten we een toets doen en dan mogen de grotere kinderen rekenlessen volgen', legt ze trots uit. Het pedagogische team, dat regelmatig overleg voert over de voortgang, het ontwikkelingsniveau en educatieve behoeftes van de kinderen, heeft met Luzia's ouders afgesproken dat ze met de oudere Grundstufe-kinderen mee mag doen. Luzia kan misschien al na twee jaar doorstromen naar het basisonderwijs.

Ieder van de vierendertig kinderen is zelf bezig met zijn leerdoosje. De vijfjarige Darko, die steeds erg ongedurig was, heeft nu zijn aandacht gericht op een magnetische kraal die hij door een doolhof probeert te transporteren. Daniel wil graag meedoen maar zijn vingers zijn nog niet gevoelig genoeg en zijn aanbod om mee te helpen slaat Darko af: 'Ik wil het zelf doen, ga jij maar verder met je toltetje.' In elke leerdoos zitten werkjes die zorgvuldig zijn uitgekozen met hulp van de leerkracht. Als de kinderen hun werk af hebben, schrijven de jongens en meisjes in hun 'leerdagboek' of ze

'Ik ga naar de Grundstufe, niet naar de kleuterschool'

Het Grundstufe pilotproject: achtergrond en doelen

Al sinds een aantal jaren zijn er veel kinderen die 'niet op tijd' in het eerste schooljaar instromen. Redenen hiervoor zijn vroegere toelating tot Basis 1, het toeschrijven van kinderen naar inschrijfklassen of een derde jaar kleuterklas.

Kinderen verschillen aanzienlijk in hun sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling en daardoor ook in hun educatieve behoeften. Deze individualiteit en verscheidenheid onder kinderen dient als uitgangspunt voor de *Grundstufe* met het doel om:

- Kinderen te integreren;
- Kinderen en hun persoonlijke vaardigheden te ondersteunen;
- De mogelijkheden voor een succesvolle schoolcarrière te verbeteren

Tekst: Schulversuch *Grundstufe* – ein Modell für den Schulanfang *Grundstufe pilotproject – een model voor het schoolbegin*, Afdeling Onderwijs van het Kanton Zürich, Onderwijs Autoriteit, 4de editie, juni 2011.

In 2004 werden in de stad Zürich de eerste drie *Grundstufe*-klassen geïntroduceerd. Dit aantal is sindsdien sterk gestegen. In het schooljaar 2011/2012 werd er in drieëntwintig klassen lesgegeven. Er zijn in totaal zevenentachtig klassen verspreid in het gehele kanton.

Het *Grundstufe*-pilotproject werd wetenschappelijk onderzocht aan de hand van modellen die ook in andere Duitstalige kantons en Lichtenstein werden gehanteerd. De nieuwe schoolvorm werd goed beoordeeld.

de taak makkelijk, te doen of moeilijk vonden – een belangrijk informatie-onderdeel van het ontwikkelingsproces en de zelfbeoordeling van de kinderen.

Dan arriveren de oudere kinderen van de gymlessen. Daniel rinkelt een belletje en roept iedereen bij elkaar in een kring waarin nu ze-

senveertig kinderen zitten, drie leerkrachten en de onderwijsassistent. Eerst gaan de jongere kinderen de kring rond met het werkje dat ze tijdens het stilte-uurtje hebben gemaakt, gekleurd, gespeeld of geleerd. Al snel is het tijd

Lees verder op blz. 22

Foto: Een grote ruimte vol met speelgoed en leermateriaal, comfortabele plekjes en leeshoeken, planten en tekeningen - de Grundstufe Mattenhof werd warm ontvangen in Zürich Swammendingen. Niet minder dan zesenvieftig kinderen tussen de leeftijd 4 en 8 jaar zitten in deze leeftijd gemengde groep.